

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Krzysztof Jurgiel

Znak sprawy: ŻW.zz.058.17.2018

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2018

**Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku

W odpowiedzi na interpelację posła Jerzego Bieleckiego nr 21215 w sprawie podjęcia niezbędnych działań w związku ze stwierdzeniem kolejnych ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF) na terenie województwa lubelskiego oraz znakowania (tatuowania) trzody chlewnej i kwalifikacji osób uprawnionych do gospodarczego uboju zwierząt uprzejmie informuję, co następuje.

Ad. 1) Polska od kilku lat zmaga się z afrykański pomór świń (ASF), który dotyka głównie wschodnich terenów Polski. Choroba powoli, ale systematycznie szerzy się, w kierunku zachodnim. Oprócz naszego kraju dotarła ona także do Łotwy, Estonii, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Rumunii i do Czech. Doniesienia o nowych ogniskach i przypadkach choroby z państw dotkniętych ASF, świadczą o realnym zagrożeniu dla całej Unii Europejskiej.

W Polsce podejmowane są wielokierunkowe i skoordynowane działania, mające na celu zatrzymanie rozprzestrzeniania się wirusa ASF, w tym na terenie całego kraju w sposób ciągły realizowana jest redukcja populacji dzików, w ramach planowej gospodarki łowieckiej, za którą odpowiada Minister Środowiska.

Równocześnie Międzyresortowy Zespół rekomendował Ministrowi Środowiska redukcję zagęszczenia dzika do poziomu 0,1 os./km² oraz zmodyfikowania w tym zakresie wieloletnich łowieckich planów hodowlanych.

Dodatkowo na obszarach, na których występuje ASF lub które są bezpośrednio zagrożone jego wystąpieniem, na podstawie aktów prawa miejscowego tj. rozporządzeń powiatowego lekarza weterynarii lub rozporządzeń wojewody, wykonywany jest odstrzał sanitarny dzików. Jednocześnie dokonano szeregu zmian w obowiązujących przepisach, w celu usprawnienia realizacji odstrzału sanitarnego dzików, będących istotnym wektorem w przenoszeniu choroby.

Ponadto prowadzone są intensywne akcje poszukiwania i bezpiecznej likwidacji zwłok

padłych dzików na terenach występowania ASF i terenach bezpośrednio zagrożonych wystąpieniem choroby. W akcjach poszukiwawczych oprócz pracowników Inspekcji Weterynaryjnej uczestniczy Służba Leśna, członkowie Polskiego Związku Łowieckiego, Straż Pożarna, Wojsko oraz Policja.

Ponadto zintensyfikowano i bezwzględnie egzekwuje się wykonywanie kontroli granicznej na północnym i wschodnim odcinku granicy państwowej, pod kątem wyeliminowania nielegalnego wwozu żywności, w szczególności mięsa wieprzowego, dziczyzny i ich przetworów (także w ilościach na użytek indywidualny).

Na bieżąco są weryfikowane i nowelizowane przepisy krajowe. Uchwalone zostały tzw. specustawy i wydanych zostało szereg rozporządzeń wykonawczych, w tym rozporządzenie wprowadzające program bioasekuracji.

Ponadto w dniu 13 lutego 2018 r. w Dzienniku Ustaw ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 lutego 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 360).

Wprowadzona nowelizacja rozporządzenia była konieczna ze względu na zagrożenie dalszego szerzenia się choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wystąpienie choroby na danym terenie powoduje restrykcje i wiąże się z koniecznością likwidacji zakażonych stad, co z kolei pociąga za sobą skutki ekonomiczne i społeczne. Dlatego konieczne jest zabezpieczenie gospodarstw przed ewentualnym przeniesieniem wirusa ASF. Wprowadzane przepisy mają za zadanie podnieść poziom zabezpieczenia gospodarstw, a tym samym zmniejszyć ryzyko wystąpienia tej choroby.

Rozporządzenie wprowadza dla posiadaczy świń w całym kraju m.in. następujące obowiązki, których celem jest ograniczenie ryzyka przeniesienia wirusa ASF do chlewni:

- prowadzenia rejestru środków transportu do przewozu świń wjeżdżających na teren gospodarstwa oraz rejestru wejść osób do pomieszczeń, w których są utrzymywane świnię,
- zabezpieczenia budynku, w którym są utrzymywane świnię, przed dostępem zwierząt wolno żyjących oraz domowych,
- utrzymywania świń w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, w których są utrzymywane tylko świnię, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne,
- wykonywania czynności związanych z obsługą świń wyłącznie przez osoby, które wykonują te czynności tylko w danym gospodarstwie,
- stosowania przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń, przed rozpoczęciem tych czynności, środków higieny niezbędnych do ograniczenia ryzyka szerzenia się afrykańskiego pomoru świń, w tym mycie i odkażanie rąk oraz oczyszczanie i odkażanie obuwia,
- bieżącego oczyszczania i odkażania narzędzi oraz sprzętu wykorzystywanych do obsługi świń,
- używania przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń odzieży

ochronnej oraz obuwia ochronnego przeznaczonego wyłącznie do wykonywania tych czynności,

- wyłożenia mat dezynfekcyjnych przed wejściami do pomieszczeń, w których są utrzymywane świnie, i wyjściami z tych pomieszczeń, a także stałe utrzymywanie tych mat w stanie zapewniającym utrzymanie skuteczności działania środka dezynfekcyjnego,
- sporządzenia przez posiadaczy świń spisu posiadanych świń oraz bieżącego aktualizowania tego spisu,
- zabezpieczenia wybiegu dla świń podwójnym ogrodzeniem o wysokości wynoszącej co najmniej 1,5 m, związanym na stałe z podłożem – w przypadku utrzymywania świń w gospodarstwie w systemie otwartym;
- karmienia świń paszą zabezpieczoną przed dostępem zwierząt wolno żyjących.

Rozporządzenie weszło w życie w dniu 28 lutego 2018 r.

Dostosowanie gospodarstwa utrzymującego świnie do ww. wymagań będzie kontrolowane przez organy Inspekcji Weterynaryjnej. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wymagań weterynaryjnych powiatowy lekarz weterynarii będzie wydawał decyzję administracyjną nakazującą usunięcie uchybień lub będzie nakazywał ubój lub zabicie świń i zakazywał ich utrzymywania w gospodarstwie.

Producenci świń, którzy otrzymają decyzję powiatowego lekarza weterynarii o zakazie utrzymywania świń w związku z brakiem spełniania wymagań weterynaryjnych będą mogli ubiegać się o pomoc finansową w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w związku z utraconymi dochodami z tytułu prowadzenia produkcji świń.

Równoległe cały czas prowadzona jest akcja informacyjno-edukacyjnej wśród rolników z wykorzystaniem lokalnych środków przekazu, ze szczególnym zwróceniem uwagi na konieczność stosowania się do tzw. zasad bioasekuracji oraz możliwości uzyskania różnych form pomocy. Informacje dotyczące ASF dostępne są również na stronach internetowych MRiRW oraz Głównego Inspektoratu Weterynarii.

Ponadto Polska podjęła również działania mające na celu ograniczenie wędrówek dzików przez zabezpieczenie wschodniej granicy i uniemożliwienie przedostawania się na terytorium RP zarażonych zwierząt. Przyczyni się to do zwiększenia skuteczności działań związanych ze zwalczaniem tej choroby na terytorium Polski, szczególnie na terenach przygranicznych.

Ad. 2) Odnosząc się do pomocy dla producentów świń ponoszących straty ekonomiczne z uwagi na ASF, należy podkreślić, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wielokrotnie występowało do Komisji Europejskiej o wsparcie dla producentów świń dotkniętych skutkami ekonomicznymi afrykańskiego pomoru świń.

Pierwszy mechanizm pomocowy został przyznany przez Komisję Europejską rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 324/2014 z dnia 28 marca 2014 r. przyjmującym nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny w Polsce (Dz. Urz. UE L 95 z 29.03.2014, str. 24, z późn. zm.). Rozporządzenie to zostało wdrożone do polskiego prawodawstwa rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 kwietnia 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych

z ustanowieniem nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny (Dz. U. poz. 460, z późn. zm.). O pomoc finansową w ramach nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny mogli ubiegać się producenci świń, prowadzący chów świń w gospodarstwach położonych na obszarach objętych ograniczeniami, wprowadzonych w związku ze stwierdzeniem afrykańskiego pomoru świń u dzików, określonych w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji 2014/100/UE, załączniku do decyzji wykonawczej Komisji 2014/134/UE oraz na obszarze określonym w części II pkt. 2 załącznika do decyzji wykonawczej Komisji 2014/178/EU. Pomoc przyznano do 49,1 tys. szt. świń o łącznej zakwalifikowanej masie tusz wynoszącej 4,6 tys. ton w łącznej kwocie 6,9 mln złotych.

W odpowiedzi na złożony przeze mnie w dniu 4 listopada 2016 r. wniosek dotyczący kompleksowego wsparcia sektora wieprzowiny w związku ze skutkami ASF, Komisja Europejska przyjęła dwa rozporządzenia:

1. rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/647 z dnia 5 kwietnia 2017 r. przyjmujące nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny w Polsce w odniesieniu do niektórych loch i innych świń poddanych ubojowi w okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 30 listopada 2016 r.,
2. rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/1536 z dnia 11 września 2017 r. w sprawie środka nadzwyczajnego w formie pomocy gospodarstwom utrzymującym nie więcej niż 50 świń i znajdującym się na określonych obszarach Polski w przypadku wstrzymania produkcji wieprzowiny z powodu nowych wymagań związanych z afrykańskim pomorem świń.

W ramach pierwszej z ww. form pomocy, tj. nadzwyczajnych środków wspierania rynku, wdrożonych do polskiego prawodawstwa rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych z ustanowieniem nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny w Polsce, pomocą w postaci **wyrównywania cen sprzedaży świń** objęto rolników, którzy ponieśli straty w związku z niższymi cenami uzyskiwanymi za sprzedane świnię. Pomoc przyznawana była w formie rekompensat z tytułu niższych niż rynkowe cen sprzedaży świń przeznaczonych do uboju, które zostały poddane ograniczeniom handlowym z powodu ASF w dowolnym okresie między dniem 1 sierpnia 2016 r. a dniem 18 listopada 2016 r. i zostały poddane ubojowi w okresie od dnia 1 sierpnia 2016 r. do dnia 30 listopada 2016 r.

Obszar objęty pomocą to obszar tzw. małych pasków (decyzje Komisji 2016/1367 i 2016/1406) oraz obszary wyznaczone aktami prawa miejscowego wokół ognisk ASF, a także obszar części III załącznika do decyzji 2014/709/UE (tzw. strefa niebieska).

Łączna kwota pomocy wypłacona z tego tytułu w 2017 r. wyniosła 0,5 mln zł w ramach rozliczenia 97 wniosków o pomoc.

Aktualnie realizowane jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 listopada 2017 r. w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych z ustanowieniem środka nadzwyczajnego polegającego na udzieleniu pomocy posiadaczom świń utrzymującym nie więcej niż 50 świń (wdraża rozporządzenie Komisji 2017/1536).

Pomoc przeznaczona jest dla producentów, którzy:

- otrzymali decyzję administracyjną powiatowego lekarza weterynarii nakazującą zabicie lub ubój świń oraz zakazującą utrzymywania świń w gospodarstwie;
- utrzymywali w okresie od dnia 1 lipca 2016 r. do dnia 30 czerwca 2017 r. średnio nie więcej niż 50 świń i których gospodarstwa były położone na obszarze części I, II lub III załącznika do decyzji Komisji 2014/709/UE zmienionej decyzją wykonawczą 2017/1481/UE.

Stawki pomocy wynoszą 190 zł w przypadku prosiąt i 300 zł w przypadku innych świń. Maksymalna liczba świń, która może zostać objęta pomocą, wynosi 10 000 prosiąt oraz 171 654 innych świń.

Wnioski o udzielenie pomocy z tytułu zaprzestania produkcji producenci świń mogą składać od dnia 15 grudnia 2017 r. w Biurach Powiatowych ARiMR.

Ponadto, zdecydowałem o przeznaczeniu części środków przyznanych Polsce rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2016/1613 z dnia 8 września 2016 r. przewidującym nadzwyczajną pomoc dostosowawczą dla producentów mleka i rolników w innych sektorach hodowlanych na pomoc dla producentów świń dotkniętych skutkami ASF. Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2017 r. w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych z ustanowieniem nadzwyczajnej pomocy dostosowawczej dla producentów mleka i rolników w innych sektorach hodowlanych, producentom świń udzielono pomocy w postaci:

- 1) **częściowej refundacji kosztów zakupu bydła hodowlanego ras mięsnych** dla tych producentów, którzy byli zainteresowani zmianą kierunku produkcji (obszar objęty pomocą: część I, II i III załącznika do decyzji 2014/709 (tj. strefa żółta, czerwona i niebieska))

Udzielono pomocy do 79 szt. bydła na kwotę 142 tys. zł

- 2) **częściowej refundacji kosztów zakupu loszek lub knurów hodowlanych** (obszar: cały kraj)

Udzielono pomocy do 7,9 tys. szt. świń na kwotę 2,6 mln zł.

- 3) **rekompensat z tytułu niższych cen sprzedaży świń** za okres od dnia 1 września 2016 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r. (wyrównywanie cen sprzedaży) (obszar objęty pomocą: część II i III załącznika decyzji 2014/709 i decyzje 2016/1367 i 2016/1406 (tj. strefa czerwona, niebieska i tzw. małe paski).

Wyplacono 23,5 mln złotych.

Ponadto, w pismach z dnia 14 lutego 2018 r. oraz z dnia 20 marca 2018 r. zwróciłem się do Komisarza ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich z wnioskami o objęcie pomocą z tytułu czasowego zaprzestania chowu świń w związku z niespełnianiem przepisów weterynaryjnych w zakresie bioasekuracji gospodarstw na terenie całej Polski.

Ad. 3) Odnosząc się do pytania dotyczącego możliwości odzyskania kontroli państwa nad działającymi zakładami, które skupują trzodę chlewną, należy zwrócić uwagę, że wszelkie działania podejmowane na rynkach rolnych, co do zasady nie mogą naruszać zasad wspólnego rynku unijnego, w tym nie mogą zakłócać konkurencji lub grozić takim zakłóceniem. Należy także przypomnieć, że w systemie gospodarki wolnorynkowej, administracja nie ma możliwości nakazania podmiotom prywatnym określonych zachowań, np. narzucić poziomu cen, po jakich zawierane są transakcje lub zmusić do ich zawierania.

W sytuacji, gdy w związku z wprowadzanymi ograniczeniami pojawiają się problemy ze skupem świń ze stref, Ministerstwo podejmuje rozmowy z zakładami ubojowymi, mające na celu wyjaśnienie zaistniałej sytuacji oraz przekazanie informacji na temat sposobu postępowania z mięsem pozyskanym ze świń znajdujących się w strefach objętych zakazami i nakazami przepisów, jednak nie ma możliwości zmuszenia ich do określonych zachowań rynkowych.

Ad. 4) W odniesieniu do kwestii dotyczącej identyfikacji świń uprzejmie informuję, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi prace legislacyjne nad projektem ustawy *o zmianie ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt*. Projekt ten przewiduje m. in. przywrócenie możliwości stosowania zarówno tatuowania, jak i kolczykowania, prosiąt urodzonych w siedzibie stada, w zależności od wyboru przez posiadacza świń stosowanej metody identyfikacji. Bez zmiany pozostanie obowiązek oznakowania świń urodzonych w siedzibie stada przed upływem 30 dni od dnia urodzenia lub w każdym przypadku przed opuszczeniem siedziby stada urodzenia, a także obowiązek zgłoszenia do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa faktu oznakowania świń w terminie 7 dni od dnia dokonania tej czynności. Projekt ten został w dniu 13 kwietnia 2018 r. przyjęty przez Stały Komitet Rady Ministrów i rekomendowany do rozpatrzenia przez Radę Ministrów.

Ad. 5) Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o ochronie zwierząt* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1840 oraz z 2018 poz. 663) osoby dokonujące uboju zwierząt kopytnych (w tym świń) w gospodarstwie powinny posiadać odpowiednie kwalifikacje.

W dniu 15 marca 2018 r. weszło w życie rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt (Dz. U. poz. 539). Zmiany wprowadzone tym rozporządzeniem umożliwiają uzyskanie kwalifikacji niezbędnych podczas uboju na użytek własny poprzez odbycie bezpłatnego szkolenia organizowanego przez właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii bez konieczności 3 – miesięcznej praktyki w zatwierdzonej rzeźni.

Rozporządzenie zostało opublikowane 14 marca 2018 r. w Dzienniku Ustaw (poz. 539) i weszło w życie w dniu 15 marca br.

Zgodnie § 11 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt (Dz. U. Nr 205, poz. 2102, z późn. zm.) zwierzęta poddawane ubojowi poza rzeźnią do celów określonych w art. 10 (ubój na potrzeby własne gospodarstwa) lub art. 11 rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz. Urz. UE L 303 z 18.11. 2009, str. 1) są uśmiercane na zasadach określonych w tych artykułach, przy czym odpowiedni poziom kwalifikacji, o

którym mowa w art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 1099/2009, potwierdza zaświadczenie o odbyciu bezpłatnego szkolenia w tym zakresie zorganizowanego przez powiatowego lekarza weterynarii.

Z poważaniem